

Bài 9

GÓP PHẦN XÂY DỰNG NẾP SỐNG VĂN HOÁ Ở CỘNG ĐỒNG DÂN CƯ

I – ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Tại một số nơi ở nước ta vẫn còn tục lệ tảo hôn. Cha mẹ dựng vợ gả chồng sớm cho con để có người làm. Các em phải xa gia đình, cha mẹ để đến làm cho nhà chồng, nhà vợ, thậm chí có em không được đi học. Nhiều cặp vợ chồng trẻ con ấy đã phải bỏ nhau và cuộc đời các em dang dở. Tục lệ tảo hôn và việc sinh đẻ không có kế hoạch là một trong những nguyên nhân sinh ra đói nghèo.

Một số nơi, khi có người ốm hoặc gia súc chết hàng loạt, đồng bào lại mời thầy mo, thầy cúng về cúng bái, phù phép để trừ ma. Người nào bị coi là có ma thì bị dân làng căm ghét, xua đuổi. Những người bất hạnh này sẽ phải chết vì bị đối xử tàn tệ hoặc phải chấp nhận cuộc sống cô độc, khốn khó.

Ở một vài địa phương, còn có hiện tượng tụ tập uống rượu say, đánh bạc vào ngày lễ, ngày Tết, hoặc tổ chức đám ma có ăn uống linh đình. Cá biệt, có nơi để người chết trong nhà nhiều ngày mới đem chôn.

2. Trong phong trào xây dựng đời sống văn hoá hiện nay, nhiều làng bản đổi thay tiến bộ, được công nhận là làng văn hoá. Làng Hinh thuộc xã Thanh An, huyện Minh Long, tỉnh Quảng Ngãi là một điểm sáng văn hoá vùng cao của đồng bào Hrê. Ở làng Hinh, vệ sinh rất sạch sẽ, đồng bào nuôi gia súc và gia cầm không thả rông mà làm chuồng trại cách xa nhà ở, dùng nước sạch từ giếng thay cho nước sông. Những năm gần đây, làng Hinh không có dịch bệnh lây lan, bà con ốm đau đã đến trạm xá để chữa trị chứ không để ở nhà rồi cúng "giàng", cúng ma như trước. Trẻ em trong làng đến tuổi đi học đều được đến trường. Mặc dù là vùng sâu, nhưng làng Hinh đã được công nhận đạt tiêu chuẩn phổ cập giáo dục tiểu học và xoá mù chữ. Bà con nơi đây đã đoàn kết, tương trợ giúp đỡ lẫn nhau trong làm ăn kinh tế cũng như trong cuộc sống. An ninh trật tự được giữ vững, những tập tục lạc hậu trong cưới xin, ma chay đã được xoá bỏ...

Gợi ý

a) Theo em, những hiện tượng nêu ở mục 1 có ảnh hưởng gì tới cuộc sống của người dân ?

b) Vì sao làng Hinh được công nhận là làng văn hoá ?

c) Những thay đổi ở làng Hinh có ảnh hưởng như thế nào tới cuộc sống của mỗi người dân và cả cộng đồng ?

II – NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Cộng đồng dân cư là toàn thể những người cùng sinh sống trong một khu vực lãnh thổ hoặc đơn vị hành chính, gắn bó thành một khối, giữa họ có sự liên kết và hợp tác với nhau để cùng thực hiện lợi ích của mình và lợi ích chung.

2. Xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư là làm cho đời sống văn hoá tinh thần ngày càng lành mạnh, phong phú như giữ gìn trật tự an ninh, vệ sinh nơi ở ; bảo vệ cảnh quan môi trường sạch đẹp ; xây dựng tình đoàn kết xóm giềng ;

bài trừ phong tục tập quán lạc hậu, mê tín dị đoan và tích cực phòng, chống các tệ nạn xã hội.

3. Xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư góp phần làm cho cuộc sống bình yên, hạnh phúc, bảo vệ và phát huy truyền thống văn hoá tốt đẹp của dân tộc.

4. Góp phần xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư là trách nhiệm của mỗi công dân. Học sinh cần tránh những việc làm xấu và tham gia những hoạt động vừa sức trong việc xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư.

III – BÀI TẬP

1. Em hãy tự nhận xét bản thân và gia đình em đã có những việc làm nào đúng, việc làm nào sai trong việc xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng ?

2. Theo em, những biểu hiện nào sau đây là xây dựng nếp sống văn hoá (và ngược lại) ? Vì sao ?

- a) Các gia đình giúp nhau làm kinh tế, xoá đói giảm nghèo ;
- b) Trẻ em tụ tập ở quán xá, la cà ngoài đường ;
- c) Bỏ trồng cây thuốc phiện ;
- d) Trẻ em đến tuổi đi học đều đến trường ;
- đ) Sinh đẻ có kế hoạch ;
- e) Tổ chức cưới xin, ma chay linh đình ;
- g) Trồng cây ở đường làng, ngõ xóm ;
- h) Tảo hôn (lấy vợ, lấy chồng trước tuổi mà pháp luật quy định) ;
- i) Tích cực đọc sách báo ;
- k) Làm vệ sinh đường phố, làng, xóm ;
- l) Chữa bệnh bằng cúng bái, bùa phép ;
- m) Tụ tập đánh bạc, chích hút ma tuý ;
- n) Nghe và tuyên truyền tin đồn nhảm ;
- o) Xây dựng điểm vui chơi cho trẻ em.

3. Em có nhận xét gì về nếp sống văn hoá nơi gia đình em ở ? Lấy một vài ví dụ về những việc mà theo em là góp phần xây dựng nếp sống văn hoá và ngược lại.

4. Hãy tìm một việc làm mà em cho là thiết thực nhất để góp phần xây dựng nếp sống văn hoá tại nơi em ở.